

Vermogensrechtelijke afwikkeling van een huwelijk op basis van een periodiek verrekenbeding

Onlangs heeft er een doorbraak plaatsgevonden binnen het huwelijksvermogensrecht op het terrein van het periodiek verrekenbeding.

Zoals bekend kunnen echtgenoten ervoor kiezen om in plaats van in gemeenschap van goederen onder huwelijkse voorwaarden te trouwen. In veel van deze huwelijkse voorwaarden wordt gekozen voor een verrekenbeding.

Er kan voor een periodiek verrekenbeding of een finaal verrekenbeding worden gekozen. In tegenstelling tot een finaal verrekenbeding wordt er bij een periodiek verrekenbeding jaarlijks afgerekend tussen echtgenoten. Tijdens de jaarlijkse afrekening gaat het om wat er resteert van de inkomsten na aftrek van inkomstenbelasting en na voldoening van de kosten voor de huishouding zoals woonlasten, kosten van eten, drinken en vakanties. Wat er van hun inkomsten resteert (anders gezegd wordt bespaard) dient tussen de echtgenoten te worden verrekend.

Doorgaans is er gedurende het huwelijk weinig onenigheid over verrekenbedingen, niet in de eerste plaats omdat slechts zeer weinig echtgenoten tijdens het huwelijk na nieuwjaarsdag deze afrekening met elkaar maken. Wanneer het echter tot een echtscheiding komt, ontstaan er veel geschillen omtrent de uitleg van verrekenbedingen.

Er zijn in de loop der jaren twee onduidelijkheden rondom een periodiek verrekenbeding ontstaan. Inmiddels heeft de Hoge Raad deze twee onduidelijkheden weten op te lossen.

In haar arrest 'Vossen/Swinkels' (van 7 april 1995) heeft de Hoge Raad een richtlijn gecreëerd. In deze zaak waren de echtgenoten onder huwelijkse voorwaarden getrouwd en hadden hierin een periodiek verrekenbeding opgenomen. Tijdens het huwelijk hadden zij niet verrekend. De rechter in eerste aanleg heeft toen bepaald dat zij dit alsnog achteraf moesten doen. Het recht om deling te vorderen blijft immers bestaan, zoals volgde uit de huwelijkse voorwaarden. Bij het einde van het huwelijk kan ook vermogensvermeerdering, die is ontstaan door belegging van hetgeen uit de inkomsten van een echtgenoot is bespaard (maar ongedeeld gebleven), in de verrekening worden betrokken. Een concreet voorbeeld: van zijn inkomen boekt de man maandelijks een bedrag over dat hij vervolgens belegt in aandelen. Deze aandelen worden in de loop van tijd meer waard door de beursstijging. Omdat is belegd met gelden die voor verrekening in aanmerking kwamen, heeft de vrouw een vordering op de man ter waarde van de helft van de waarde van het beleggingsdepot. Dit noemt men de zogenaamde 'beleggingsleer'.

Na deze zaak was het nog onduidelijk of de 'beleggingsleer' ook geldt als er geen inkomsten in vermogensbestanddelen zijn belegd, maar schulden zijn aangegaan voor de verwerving van vermogensbestanddelen, terwijl op die schulden niet uit te verrekenen inkomsten is afgelost.

Twee rechtsgeleerden hebben hier een aantal jaar verschillende stukken over geschreven. De heer Zonnenberg is van mening dat er alleen verrekend kan worden als er met te verreken inkomen in een woonhuis is geïnvesteerd (bijvoorbeeld het doen van aflossingen op een hypotheek). Als er echter voor de verwerving van een woonhuis schulden zijn aangegaan, waarop uit te verrekenen inkomsten niets is afgelost, dan valt er ook niets te verrekenen. De heer Verstappen meent echter dat er ook schulden (bijvoorbeeld een lening waarop niet met te verreken inkomen is afgelost) tot het te verrekenen vermogen kunnen worden gerekend. Ook al is er niet afgelost op de hypothecaire lening, dan nog heeft de andere echtgenoot naar de mening van Verstappen recht op de helft van de waardevermeerdering.

In de zaak van 19 november 2010 waarin de Hoge Raad zich onlangs heeft uitgesproken zijn twee echtgenoten onder huwelijkse voorwaarden getrouwd en hebben hierin een periodiek verrekenbeding opgenomen. Het verrekenbeding hebben de echtgenoten tijdens het huwelijk niet nageleefd. Partijen zijn gaan scheiden. De twee echtelijke woningen waren van de vrouw. De hypothecaire geldlening, waarop niet was afgelost, is tijdens het huwelijk op naam van de man en de vrouw gekomen. De rechter in eerste aanleg oordeelde dat de netto-opbrengst van de woning tussen de man en de vrouw diende te worden verrekend. Het hof was het hier niet mee eens en overwoog dat als op de leningen niet is afgelost, er dan ook geen sprake is van belegging van overgespaard inkomen in de woning. Sterker nog, het hof is van oordeel dat dit het gevolg is van het niet trouwen in gemeenschap van goederen en het op naam zetten van de woningen op de vrouw. Voorts kan het feit dat op de man verhaal zou kunnen worden gehaald, omdat hij hoofdelijk aansprakelijk is voor de rentebetalingen en aflossing na afloop van de lening, niet als een investering van de man worden gezien.

De Hoge Raad heeft in deze zaak geoordeeld dat in deze situatie bij de verrekening niet de waarde(vermeerdering) van privégoederen, die niet zijn verworven door aanwending van uit hun inkomsten bespaard en ongedeeld gebleven vermogen, dient te worden meegenomen. Daarnaast maakt het feit dat de man en de vrouw de geldlening samen zijn aangegaan en dat de rentebetalingen als kosten voor de huishouding golden nog niet dat de koopsom van de woning tot het te verreken vermogen moet worden geteld. Er is van aflossingen geen sprake geweest. De Hoge Raad volgt hiermee de mening van Zonnenberg. Het gevolg voor de vermogensafwikkeling van een

huwelijk op basis van een periodiek verrekenbeding is dat alleen positieve vermogensbestanddelen (en geen schulden), waarin met te verrekenbaar inkomen is geïnvesteerd, voor verrekening in aanmerking komen. Als schulden worden ook gezien gelden afkomstig van een (hypothecaire) lening.

Voor eventuele vragen kunt u contact opnemen met:

mr. Rick Hoff, (T + 31 23 542 42 92)

r.hoff@vandiepen.com